

Powiat Łowicki

„RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ŁOWICKIEGO NA LATA 2016-2019 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2020-2023”

za lata 2020 - 2021

Łowicz, grudzień 2022

Opracowanie:

**Starostwo Powiatowe w Łowiczu
Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa**

SPIS TREŚCI:

1. WPROWADZENIE	4
2. Podstawa prawna opracowania.....	4
3. Cel i przedmiot opracowania	5
4. Ogólna charakterystyka Powiatu Łowickiego	5
4.1. Położenie administracyjne, powierzchnia	5
4.2. Dane demograficzne	7
5. Cele i funkcje Programu	8
5.1. Cele główne	8
5.1.1 ZASOBY PRZYRODY.....	9
5.1.2 ZASOBY WODNE.....	10
5.1.3 OCHRONA PRZED POWODZIĄ I SKUTKAMI SUSZY	11
5.1.4 POWIETRZE ATMOSFERYCZNE	11
5.1.5 HAŁAS.....	12
5.1.6 PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE	12
5.1.7 POWIERZCHNIA TERENU I ŚRODOWISKO GLEBOWE.....	13
5.1.8 ENERGIA ODNAWIALNA	14
5.1.9 POWAŻNE AWARIE.....	15
5.1.10 EDUKACJA EKOLOGICZNA	15
5.1.11 GOSPODARKA ODPADAMI	16
6. Realizacja zadań ekologicznych w latach 2020- 2021 zawartych w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Łowickiego.....	16
7. Wnioski z analizy realizacji Programu Ochrony Środowiska Powiatu Łowickiego. .	27
8. Monitoring Programu Ochrony Środowiska.....	29
9. Wykorzystane materiały i opracowania	32

1. WPROWADZENIE

„Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Łowickiego na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023” za lata 2020-2021 (nazywany dalej Raportem) jest dokumentem sporządzanym co dwa lata w celu skontrolowania stanu realizacji zadań zaplanowanych w Programie Ochrony Środowiska. Źródłem informacji dla opracowania niniejszego dokumentu były dane pozyskane z:

- urzędów gmin Powiatu Łowickiego,
- Nadleśnictwa Kutno,
- Nadleśnictwa Skierniewice,
- Nadleśnictwa Łąck,
- Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska,
- Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad,
- Powiatowego Zarządu Dróg i Transportu,
- Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska,
- Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej,
- Głównego Urzędu Statystycznego,
- Banku Danych Lokalnych.

Niniejszy dokument określa stopień realizacji zadań własnych Powiatu Łowickiego.

2. Podstawa prawna opracowania

Podstawą opracowania „Raportu z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Łowickiego na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020 – 2023 za lata 2020 - 2021” jest art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2021 poz. 1973. z późn.zm.). Zgodnie z art. 17 wyżej wymienionej ustawy organ wykonawczy powiatu sporządza program ochrony środowiska, a co 2 lata opracowuje raport z wykonania programu. Zgodnie z aktualnymi przepisami prawa, polityką ekologiczną państwa, zgodnie z którą opracowywane były programy ochrony środowiska, zastąpiono polityką ochrony środowiska, która m.in. winna być prowadzona za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska. Zgodnie z art. 14 ust. 1. wyżej wymienionej ustawy polityka ochrony środowiska jest prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1057 z późn. zm.). Wprowadzone zmiany przepisów prawnych zmieniły założenia i wytyczne metodyczne, według których został opracowany niniejszy dokument.

Przedmiotem niniejszego opracowania jest Raport z wykonania w latach 2020 i 2021 celów i zadań zapisanych w dokumencie „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łowickiego na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023 (zwanego dalej Programem), stanowiącym instrument długofalowego zarządzania środowiskiem oraz element ciągłości i trwałości działań władz Powiatu na rzecz ochrony i zrównoważonego rozwoju środowiska.

3. Cel i przedmiot opracowania

Głównym celem Raportu jest ocena stopnia realizacji założonych celów oraz efektów działań zapisanych w Programie. Raport zawiera podsumowanie działań podjętych dla realizacji zadań i osiągnięcia celów określonych w Programie.

Zakres Raportu obejmuje:

- wykaz priorytetów ekologicznych przyjętych w Programie poddanych analizie,
- wykaz zrealizowanych przedsięwzięć wraz z poniesionymi kosztami,
- wnioski z monitoringu realizacji Programu,
- wskazanie głównych zagrożeń w realizacji Programu.

Źródłem informacji dla opracowania niniejszego dokumentu były m.in. dane i informacje pozyskane z Urzędów Gmin z terenu Powiatu Łowickiego, nadleśnictw i innych jednostek realizujących zadania z zakresu ochrony środowiska. Za informacje dodatkowe posłużyły dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Zasadniczym zadaniem, jakie niniejsze opracowanie ma spełnić jest analiza realizacji celów, priorytetów i w konsekwencji działań jakie stały przed samorządem powiatowym w dziedzinie ochrony środowiska.

4. Ogólna charakterystyka Powiatu Łowickiego

4.1 Położenie administracyjne, powierzchnia

Po wdrożeniu reformy administracyjnej, od 1 stycznia 1999 roku, Powiat Łowicki wchodzi w skład województwa łódzkiego.

Powiat łowicki położony jest, zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Polski według Kondrackiego, na terenie mezoregionów: Równina Kutnowska, Równina Łowicko-Błońska oraz Wzniesienia Łódzkie w granicach makroregionu Niziny Środkowomazowieckiej. Krajobraz powiatu ukształtowany został przez lądolód, który pozostawił po sobie morenową równinę denudacyjną z łagodnymi wzgórzami morenowymi.

Administracyjnie powiat łowicki zlokalizowany jest w województwie łódzkim, w jego północno-wschodniej części, granicząc od tej strony z województwem mazowieckim. Omawiana jednostka administracyjna stanowi szósty pod względem powierzchni (988,17

km²) powiat w województwie. Jego siedzibą jest miasto Łowicz. Powiat położony jest na głównym skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych kraju.¹

Lokalizację powiatu przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 1. Lokalizacja Powiatu Łowickiego (źródło: „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łowickiego na lata 2016-2019 za lata 2016 - 2017”)

Powiat ma powierzchnię 98817,1691 ha. W powiecie występuje tylko jedna gmina miejska – miasto Łowicz, a 9 gmin jest wiejskich (Bielawy, Chąšno, Domaniewice, Kiernożia, Kocierzew Południowy, Łowicz, Łyszkowice, Nieborów, Zduny). Największą powierzchnię zajmuje, wysunięta najbardziej na zachód, gmina Bielawy, a następnie gmina Łowicz i Zduny, natomiast najmniejszą są: miasto Łowicz, gmina Kiernożia oraz gmina Chąšno.

¹ PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ŁOWICKIEGO NA LATA 2016 – 2019 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2020 – 2023

Rysunek 2. Położenie gmin powiatu łowickiego. Źródło: <http://www.powiat.łowicz.pl/>

Charakterystykę pod względem powierzchni i miejscowości przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Powierzchnia i liczba sołectw na terenie gmin powiatu łowickiego

Gmina	Powierzchnia [km ²]	Liczba sołectw
Bielawy	163,9	39
Chąśno	72	16
Domaniewice	86	12
Kiernozia	76	20
Kocierzew Południowy	94	19
Miasto Łowicz	23,4	-
Łowicz	133	26
Łyszkowice	107,3	21
Nieborów	103,8	19
Zduny	128,5	24

Źródło: Biuletyny Informacji Publicznej urzędów gmin

4.2. Dane demograficzne

Liczbę mieszkańców w poszczególnych latach na tle powiatu i województwa przedstawia poniższa tabela. Na podstawie danych GUS (stan na 11.2022 r.) w powiecie

łowickim liczba ludności faktycznie zamieszkałej wyniosła 75 280, co stanowi niewiele ponad 3% ludności województwa łódzkiego. Od wielu lat liczba mieszkańców powiatu maleje. Najwięcej osób mieszka w mieście Łowicz (35,31 % ludności powiatu), a najmniej w gminie Chąśno (3,83 % ludności powiatu). Gęstość zaludnienia na 1 km² w 2021 roku w powiecie łowickim wyniosła 76 osób (wartość ta na przestrzeni ostatnich 5 lat nie uległa istotnej zmianie).

Tabela 2. Liczba mieszkańców ogółem według miejsca zamieszkania stan na XI.2022

Nazwa	Liczba mieszkańców					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
Powiat łowicki	79 340	78 994	78 616	78 099	77 614	75 280
Łowicz	28 811	28 704	28 501	28 224	27 896	26 582
Bielawy	5 543	5 454	5 385	5 325	5 267	5 159
Chąśno	2 949	2 924	2 919	2 907	2 912	2 882
Domaniewice	4 659	4 659	4 664	4 650	4 653	4 535
Kiernożia	3 462	3 420	3 408	3 366	3 339	3 167
Kocierzew Południowy	4 317	4 285	4 249	4 204	4 179	4 089
Łowicz	7 684	7 706	7 708	7 710	7 708	7 666
Łyszkowice	6 705	6 690	6 693	6 693	6 631	6 464
Nieborów	9 401	9 390	9 396	9 321	9 357	9 279
Zduny	5 809	5 762	5 693	5 699	5 672	5 457

Źródło: GUS <https://bdl.stat.gov.pl/BDL>

5. Cele i funkcje Programu

Strategia długoterminowa „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Łowickiego na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023” stanowi podstawę planowania działań w zakresie ochrony środowiska w latach 2016-2023 na terenie powiatu. Program do roku 2023 roku został sformułowany w oparciu o ocenę stanu istniejącego, tendencje mające istotne znaczenie dla przyszłości powiatu i najważniejsze kierunki rozwojowe. Została ona opracowana w odniesieniu do poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego, dla których zdefiniowano długoterminowe cele i opisano strategię ich osiągnięcia.

Strategia Programu ochrony środowiska ma na celu zachowanie najcenniejszych elementów środowiska i poprawę jego stanu.

5.1. Cele główne

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łowickiego został opracowany na podstawie szeregu dokumentów udostępnionych m.in. przez Starostwo Powiatowe w Łowiczu, Urzędy Gmin/Miasta, Nadleśnictwa, przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne,

GUS, WIOŚ, RDOŚ, PPIS i inne. Informacje wykorzystane w opracowaniu posłużyły określeniu stanu aktualnego komponentów środowiska przyrodniczego. Cel nadrzędny powiatu łowickiego został zdefiniowany jako:

**„TRWAŁY, NIEZAGRAŻAJĄCY ŚRODOWISKU NATURALNEMU ROZWÓJ
SPOŁECZNO-GOSPODARCZY POWIATU ŁOWICKIEGO”**

Zgodnie z zapisami Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Łowickiego na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023 powinien on być realizowany poprzez uwzględnienie zapisów wynikających z dokumentów rządowych, zwłaszcza wynikających z listy przedsięwzięć własnych i koordynowanych. Ponadto wszelkie działania winny wynikać z przedsięwzięć zawartych w opracowaniach na szczeblu regionalnym (Program Wojewódzki, Strategia Wojewódzka) oraz z dokumentów i koncepcji władz powiatu i gmin, postulatów rozmaitych środowisk, w tym organizacji pozarządowych i mieszkańców. Zgodnie z zapisami przedmiotowego dokumentu osiągnięcie celów głównych Programu będzie możliwe poprzez realizację celów szczegółowych i zadań w obrębie obszarów priorytetowych. Cele systemowe wyznaczają stan jaki należy osiągnąć w horyzoncie czasowym 8 lat i są identyfikowane na podstawie analizy obszarów problemowych występujących na terenie powiatu. Powinny być one mierzalne, realistyczne i terminowe. Na poszczególne cele systemowe składają się kierunki działań. W ramach poszczególnych kierunków działań określono konkretne zadania, których realizacja pozwoli na osiągnięcie wyznaczonych celów.

Zadania podzielono na krótkoterminowe, czyli takie które przewidziano do realizacji w latach 2016 – 2018 oraz zadania długoterminowe - przewidziane do realizacji w latach 2019 – 2022.

W harmonogramie rzeczowo-finansowym realizacji zadań krótkoterminowych na lata 2016 – 2018 przedstawionym w Programie ujęto poszczególne zadania niezbędne do osiągnięcia założonych celów, wraz z potencjalnymi źródłami ich finansowania oraz jednostką odpowiedzialną za realizację. Poniżej podano działania jakie zostały ujęte w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Łowickiego chronologicznie zgodnie z zapisami tego dokumentu.

5.1.1 ZASOBY PRZYRODY

Cel systemowy:

Ochrona obiektów cennych przyrodniczo oraz walorów krajobrazu rekreacyjnego i rolniczego. Zachowanie i wzrost bioróżnorodności istniejących zasobów leśnych

Kierunki działań do roku 2022:

- I. Upowszechnianie i wprowadzanie form indywidualnej ochrony przyrody w postaci użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, stanowisk dokumentacyjnych przyrody nieożywionej, pomników przyrody;
- II. Zalesienie gruntów porolnych i zdegradowanych gatunkami rodzimymi;
- III. Wspomaganie urządzania i utrzymania terenów zieleni, zadrzewień i zakrzewień oraz parków;
- IV. Przeprowadzanie prac inwentaryzacyjnych w zakresie oceny stanu i rozpoznawania zagrożeń różnorodności biologicznej (wykonanie nowych i aktualizacja istniejących waloryzacji przyrodniczych);
- V. Bieżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych;
- VI. Zachowanie tradycyjnych praktyk gospodarczych na terenach cennych przyrodniczo;
- VII. Rozwój rolnictwa ekologicznego;
- VIII. Ochrona elementów środowiska przyrodniczo – kulturowego;
- IX. Rozwój sieci szlaków turystycznych i ścieżek przyrodniczych;
- X. Selektywny dostęp do terenów cennych przyrodniczo i ochrona tych terenów przed zainwestowaniem i tzw. dzikim zagospodarowaniem.

5.1.2 ZASOBY WODNE

Cel systemowy:

Poprawa jakości i ochrona zasobów wód powierzchniowych i podziemnych

Zapewnienie wszystkim mieszkańcom powiatu odpowiedniej jakości wody do picia

Kierunki działań do roku 2022:

- I. Budowa, rozbudowa i systematyczna modernizacja sieci kanalizacyjnej oraz wyrównywanie dysproporcji pomiędzy długością sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,
- II. Wspieranie budowy oczyszczalni przydomowych w miejscach, w których budowa kanalizacji sanitarnej nie jest uzasadniona ekonomicznie,
- III. Ograniczanie negatywnego wpływu zanieczyszczeń z rolnictwa na jakość wód oraz gleby,
- IV. Budowa systemów podczyszczających wzdłuż modernizowanych i nowo powstających dróg,
- V. Wzmocnienie działań kontrolnych i egzekucyjnych w celu eliminacji nielegalnego zrzutu ścieków komunalnych,
- VI. Zwiększenie kontroli posiadania przez właścicieli nieruchomości, dokumentacji stwierdzających korzystanie z usług wywozu ścieków ze zbiorników bezodpływowych przez uprawnione do tego podmioty,

VII. Działania edukacyjne społeczności lokalnej w zakresie:

a. wysokiej szkodliwości dla środowiska i zdrowia ludzi zanieczyszczeń wydostających się z nieszczelnych zbiorników do gromadzenia ścieków oraz wylewania ich zawartości na tereny upraw i działek nie objętych systemami kanalizacji,

b. zwiększania racjonalności wykorzystania wody oraz środków wpływających negatywnie na jej stan (w tym np. środków piorących, detergentów, środków ochrony roślin),

VIII. Budowa, rozbudowa i systematyczna modernizacja sieci wodociągowej;

IX. Odbudowa i utrzymanie właściwego stanu systemu melioracji szczegółowej i podstawowej.

Najistotniejszym przedsięwzięciem z zakresu gospodarki wodno-ściekowej jest zrealizowanie budowy systemu kanalizacji ściekowej na obszarach objętych aglomeracją – w myśl Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

5.1.3 OCHRONA PRZED POWODZIĄ I SKUTKAMI SUSZY

Cel systemowy:

Ograniczenie ryzyka powodziowego i zmniejszenie następstw powodzi

Zmniejszenie skutków suszy

Kierunki działań do roku 2022:

I. Minimalizacja ryzyka powodziowego,

II. Optymalizacja zużycia wody,

III. Działania edukacyjne społeczności lokalnej w zakresie zwiększenie świadomości występującego zagrożenia powodziowego oraz zdolności świadomego uczestnictwa w ewentualnym postępowaniu kryzysowym,

IV. Zwiększenie retencyjności zlewni poprzez utrzymanie i tworzenie zbiorników, oczek wodnych, stawów rybnych,

V. Działania rekultywacyjne.

5.1.4 POWIETRZE ATMOSFERYCZNE

Cel systemowy:

Utrzymanie dobrego stanu powietrza na obszarze powiatu łowickiego

Kierunki działań do roku 2022:

I. Edukacja mieszkańców na temat zanieczyszczeń z niskiej emisji i szkodliwości spalania odpadów komunalnych w piecach domowych.

- II. Termomodernizacja istniejących budynków, stosowanie energooszczędnych materiałów i technologii przy budowie nowych obiektów.
- III. Sukcesywna realizacja programu gazyfikacji powiatu.
- IV. Preferowanie wprowadzania w budownictwie materiałów energooszczędnych.
- V. Bieżąca modernizacja dróg i ciągów komunikacyjnych.
- VI. Wspieranie rozwoju ruchu rowerowego poprzez likwidację barier technicznych oraz tworzenie ścieżek rowerowych.
- VII. Budowa stref zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacyjnych (strefy te powinny być komponowane z gatunków o dużej odporności na zanieczyszczenia oraz właściwie pielęgnowane, a ubytki uzupełniane).
- VIII. Modernizacja systemu ogrzewania w powiecie poprzez wykorzystanie alternatywnych do węgla kamiennego źródeł ciepła.

Do najważniejszych zadań mających na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza z ciepłownictwa należą: modernizacja systemu ogrzewania w powiecie poprzez wykorzystanie alternatywnych do węgla kamiennego źródeł ciepła oraz termomodernizacja budynków, w tym termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej.

5.1.5 HAŁAS

Cel systemowy:

Niedopuszczenie do pogarszania się klimatu akustycznego na obszarach, gdzie sytuacja jest korzystna

Kierunki działań do roku 2022:

- I. Budowa ścieżek rowerowych.
- II. Prowadzenie nasadzeń zieleni ochronnej przy drogach.
- III. Stosowanie ograniczeń prędkości.
- IV. Rozważenie stosowania tzw. cichych nawierzchni przy budowie lub modernizacji dróg.
- V. Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed hałasem oraz stref ograniczonego użytkowania.

5.1.6 PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE

Cel systemowy:

Minimalizacja oddziaływania oraz bieżąca kontrola źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego

Kierunki działań do roku 2022:

- I. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach.
- II. Zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.
- III. Uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zagadnienia dotyczącego znaczącego oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko i ludzi.
- IV. Przestrzeganie procedury oceny oddziaływania na środowisko na etapie udzielania decyzji środowiskowej.
- V. Lokalizowanie linii elektromagnetycznych o napięciu 110 kV i wyższym poza terenami przeznaczonymi pod zabudowę mieszkaniową.

Z punktu widzenia ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym, istotnym aspektem jest np. lokalizowanie linii elektromagnetycznych o napięciu 110 kV i wyższym poza terenami przeznaczonymi pod zabudowę mieszkaniową. Nie przestrzeganie tego aspektu może przyczynić się do pogorszenia zdrowia ludzi oraz zwierząt.

5.1.7 POWIERZCHNIA TERENU I ŚRODOWISKO GLEBOWE

Cel systemowy:

Właściwe użytkowanie istniejących zasobów glebowych, ich ochrona i rekultywacja

Kierunki działań do roku 2022:

- I. Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego ochrony gruntów wartościowych dla rolnictwa.
- II. Monitoring użytków rolnych w celu przeciwdziałania nadmiernemu zakwaszaniu gleb.
- III. Ochrona gleb o wysokiej przydatności rolniczej przed przeznaczeniem na cele nierolnicze.
- IV. Przeprowadzenie remontów dróg, których stan zagraża lub wpływa niekorzystnie na przylegające gleby.
- V. Promowanie ograniczeń w gospodarowaniu środkami chemicznymi w rolnictwie.
- VI. Prowadzenie wielokierunkowej edukacji rolników i użytkowników gruntów w gminie – wdrażanie i upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej.
- VII. Waloryzacja terenów pod względem ich przydatności do produkcji zdrowej żywności oraz promocji takiej żywności.
- VIII. Zachowanie śródpolnych zadrzewień, zakrzaczeń, kompleksów leśnych i nieużytków podmokłych jako ważnych elementów funkcjonalnych struktury ekologicznej i obiektów warunkujących utrzymanie odpowiedniego poziomu wód gruntowych na obszarach rolniczych.

IX. Właściwa polityka zalesiania gruntów nieprzydatnych rolniczo - zalesianie gruntów rolnych niskich klas oraz nieużytków.

X. Promocja rolnictwa ekologicznego.

XI. Właściwe przechowywanie nawozów organicznych (gnojówka, gnojownica, obornik).

XII. Wdrażanie i przestrzeganie zasad Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych.

Ochrona gleb użytkowanych rolniczo powinna uwzględniać racjonalne zużycie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin, preferowanie nawozów naturalnych, np. obornika, kompostu. Ponadto stosowanie przez rolników nawozów syntetycznych i mineralnych, odchodów zwierząt (np. gnojowicy), nieodpowiednich dawek kompostów naturalnych może znacznie nasilać procesy degradacji gleb.

Erozja wietrzna jest typowa dla otwartych przestrzeni rolnych, dlatego niezbędne będzie stosowanie zadrzewień śródpolnych oraz podobnie jak przy zapobieganiu erozji wodnej stałe utrzymanie gleby pod pokrywą roślinną.

5.1.8 ENERGIA ODNAWIALNA

Cel systemowy:

Zmniejszenie energochłonności gospodarki i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych

Kierunki działań do roku 2022:

I. Podniesienie świadomości społecznej i budowa instalacji wykorzystujących energię odnawialną.

II. Przygotowanie listy priorytetów w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

III. Stworzenie sprawnie funkcjonującego systemu konsultacji dotyczących OZE.

IV. Wyznaczenie obszarów preferowanych do rozwijania infrastruktury energetycznej opartej na źródłach odnawialnych.

V. Wspieranie inicjatyw podejmowanych w zakresie zastępowania, jako nośnika energii, paliwa stałego źródłami energii odnawialnej.

VI. Popularyzacja i wdrożenie najlepszych praktyk w dziedzinie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, w sferze rozwiązań technologicznych, organizacyjnych i finansowych.

Ważnym aspektem samorządów jest funkcja edukacyjno-konsultingowa. Dzięki takim czynnościom, jak stworzenie sprawnie funkcjonującego systemu konsultacji dotyczących OZE, czy popularyzacja i wdrożenie najlepszych praktyk w dziedzinie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, w sferze rozwiązań technologicznych, organizacyjnych i finansowych zwiększy się świadomość mieszkańców gmin w zakresie energii

odnawialnych, przez co będą bardziej skłonni wybrać ten rodzaj źródła energii, co z kolei przyczyni się do poprawy środowiska naturalnego.

5.1.9 POWAŻNE AWARIE

Cel systemowy:

Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych i transportu materiałów niebezpiecznych

Ograniczenie możliwości wystąpienia sytuacji awaryjnej w wyniku transportu drogowego i kolejowego

Opracowanie systemu skutecznego informowania społeczeństwa o wystąpieniu zagrożenia środowiska

Kierunki działań do roku 2022:

Obowiązki dotyczące awarii przemysłowych spoczywają głównie na prowadzącym zakład oraz na organach Państwowej Straży Pożarnej, a także wojewodzie. Szczegółowy opis tych obowiązków podaje ustawa Prawo Ochrony Środowiska. Zapobieganie awariom miejscowym, prowadzi się głównie poprzez ograniczenie transportu substancji niebezpiecznych, kierowanie ich oznakowanymi trasami, omijającymi centrum miasta, informowanie i edukowanie społeczeństwa o sposobach zapobiegania zagrożeniom, a także o sposobie postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia. Powstałe zagrożenia w transporcie drogowym jak i kolejowym, likwidowane są przez odpowiednie jednostki straży pożarnej. Straż Pożarna podejmuje doraźne środki:

- dokonuje zabezpieczenia miejsca wypadku,
- ewakuuje ludność,
- w przypadku poważnych awarii, kiedy niezbędna jest pomoc specjalistycznych jednostek i specjalistycznego sprzętu, jednostka straży współpracuje z różnymi innymi sekcjami, które podejmują działania w swoim zakresie.

5.1.10 EDUKACJA EKOLOGICZNA

Cel systemowy:

Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa

Zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o środowisku oraz zwiększenie udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji istotnych dla środowiska

Kierunki działań do roku 2022:

I. Prowadzenie kampanii edukacyjnej skierowanej do dzieci oraz osób dorosłych mających na celu podnoszenie świadomości ekologicznej.

II. Edukacja ekologiczna w formalnym systemie kształcenia.

III. Współpraca Starostwa Powiatowego z organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji zadań z zakresu edukacji ekologicznej.

IV. Rozwój ścieżek dydaktycznych i szlaków turystycznych, oraz tras rowerowych.

V. Promocja, wdrażanie i upowszechnianie zasad Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej, zasad prowadzenia gospodarstw ekologicznych, zasad uczestnictwa w programach rolnośrodowiskowych umożliwiającym skorzystanie z dofinansowania z funduszy strukturalnych.

VI. Elektroniczna baza danych dotyczących ochrony środowiska – udostępnianie materiałów edukacyjnych, instruktorzowych, poglądowych, informacji o odbywających się oraz zakończonych konkursach środowiskowych, dokumentów związanych tematycznie z ochroną środowiska, zawierających dane o środowisku i jego ochronie na oficjalnej stronie internetowej Starostwa Powiatowego.

5.1.11 GOSPODARKA ODPADAMI

Cel systemowy:

Stworzenie funkcjonalnego systemu gospodarki odpadami na terenie powiatu

Kierunki działań do roku 2022:

I. Zapobieganie powstawaniu odpadów, ograniczenie ilości odpadów oraz ich negatywnego oddziaływania na środowisko.

II. Wspomaganie prawidłowego postępowania z odpadami w zakresie zbierania, transportu, odzysku oraz unieszkodliwiania.

III. Redukcja ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, kierowanych na składowiska odpadów.

IV. Stworzenie odpowiedniej ilości punktów selektywnego zbierania odpadów.

Najistotniejszym aspektem dla powiatu w zakresie gospodarki odpadami jest zapobieganie powstawania odpadów „u źródła”. Ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów przez mieszkańców oraz przemysł będzie miało pozytywne oddziaływanie na środowisko.

6. Realizacja celów w latach 2020 – 2021 zawartych w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Łowickiego

W harmonogramie realizacyjnym przygotowanym dla Powiatu Łowickiego, poszczególnym celom strategicznym przyporządkowano konkretne zadania z oszacowaniem czasu ich realizacji (lub określeniem czy zadania mają charakter ciągły) przez instytucje, które powinny je realizować lub współrealizować.

Obowiązujące akty prawne nakładają na organy administracji samorządowej szeroki zakres obowiązków dotyczących ochrony środowiska. Według definicji wyrażonej na przykład w art. 3 pkt. 15 ustawy – Prawo ochrony środowiska, organami ochrony środowiska są organy administracji powołane do wykonywania zadań publicznych z zakresu ochrony środowiska stosownie do określonej właściwości. Przepis art. 376 ustawy Prawo ochrony środowiska jako organ ochrony środowiska wskazuje m.in. wójta, burmistrza, starostę.

Poniżej w tabeli przedstawiono wykaz planowanych i zrealizowanych zadań ujętych w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Łowickiego na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023”.

Tabela 3. Wykaz zrealizowanych zadań ujętych w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Łowickiego na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023”.

Zadanie	Jednostka odpowiedzialna za realizację	Stopień realizacji	Koszty poniesione w 2020 r. [zł]	Koszty poniesione w 2021 r. [zł]
1. Ochrona obiektów cennych przyrodniczo oraz walorów krajobrazu rekreacyjnego i rolniczego. Zachowanie i wzrost bioróżnorodności istniejących zasobów leśnych				
Rozwój i bieżąca ochrona obszarów i obiektów cennych przyrodniczo	Nadleśnictwo Skierniewice	Zadanie realizowane na bieżąco	17 985,65	6 179,97
	Gmina Kiernozia		-	2 361,54
	RDOŚ	Wykonanie i montaż jednego stanowiska pod gniazdo bociana białego	4 920,00	-
	RDOŚ	Monitoring stanu ochrony przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000 Część II obszar Natura 2000 Doliny Przysowy i Słudwi PLB100003 w granicach woj. łódzkiego - Etap 1.	-	8 610,00 (koszt Etapu 1 dla całego obszaru Natura2000)
	RDOŚ	Monitoring stanu ochrony przedmiotów ochrony obszarów Natura2000 Część III obszar Natura2000 Pradolina Warszawsko-Berlińska PLB100001 w granicach woj. łódzkiego – Etap 1	-	11 070,00 (koszt Etapu 1 dla całego obszaru Natura2000)
Sporządzenie uproszczonych planów urządzenia lasów i inwentaryzacji stanu lasów	Starosta		20 640,00	-
Wprowadzanie odpowiednich procedur lokalizacyjnych chroniących tereny cenne przyrodniczo przed przeinwestowaniem - stosowanie zasady omijania przez nowe inwestycje obszarów cennych przyrodniczo	Gmina Kiernozia		-	2 361,54
Integracja aspektów ekologicznych z planowaniem przestrzennym - umieszczanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego odpowiednich zapisów chroniących cenne przyrodniczo tereny przed przeinwestowaniem oraz zasad ochrony przyrody i krajobrazu	Gmina Kiernozia		-	2 361,54

	Gmina Nieborów	Zadanie zrealizowane. W studium i planach miejscowych zawarto zapisy dot. OChK, Natura2000	-	-
	Gmina Chąšno	Zrealizowane prognozy oddziaływania na środowisko do projektów MPZP	-	-
Lokalizacja zalesień i zadrzewień w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Gmina Nieborów	Zadanie zrealizowane. W studium i planach miejscowych zawarto zapisy dot. terenów przeznaczonych pod zalesienia	-	-
	Gmina Chąšno	Zadanie zrealizowane	-	-
Utrzymanie, wymiana i wprowadzanie zadrzewień przydrożnych	GDDKiA	Zadanie zrealizowane	73 981,40	3 877,17
	PZDiT	Zadanie zrealizowane	48 420,00	57 140,00
Ochrona i wzmocnienie funkcji zadrzewień i zakrzewień, jako ważnych korytarzy ekologicznych. Pielęgnowanie i zakładanie nowych zadrzewień śródpolnych	Gmina Kiernozia	Zadanie realizowane. Zastępowanie starych drzew nowym nasadzeniem	-	-
Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczo - krajobrazowych.	ARiMR	Zadanie realizowane na bieżąco	0,00	0,00
Stały monitoring środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (pożary, choroby, szkody przemysłowe, degradacja)	Nadleśnictwo Kutno	Kutno – realizacja stałego monitoringu ppoż.	9 780,00	9 219,00
	Nadleśnictwo Skierniewice	Realizowany monitoring	40 603,50	41 628,92
		Przeciwdziałanie szkodom od owadów	5 745,60	324,15
	Nadleśnictwo Łąck	Uprzątnięcie uszkodzonych w wyniku huraganowych wiatrów drzewostanów poprzez wykonanie rębni sanitarnych. Oddziały leśne Leśnictwa Luszyn	-	43 924,09
2. Poprawa jakości i ochrona zasobów wód powierzchniowych i podziemnych. Zapewnienie wszystkim mieszkańcom powiatu odpowiedniej jakości wody do picia				

Budowa oczyszczalni i sieci kanalizacyjnej	Gmina Nieborów	Brak oczyszczalni na terenie gminy Nieborów. Kanalizacja w Bobrownikach zrealizowana w całości	26 944,76	223 214,04
3. Ograniczenie ryzyka powodziowego i zmniejszenie następstw powodzi. Zmniejszenie skutków suszy				
Edukacja społeczeństwa dla podniesienia świadomości występującego zagrożenia powodziowego w miejscu zamieszkania, pracy lub wypoczynku oraz zdolności świadomego uczestnictwa w ewentualnym postępowaniu kryzysowym	Gmina Kiernoż	Małe prawdopodobieństwo wystąpienia zjawiska	-	-
	Gmina Nieborów	W 2020 r. i w 2021 r. przeprowadzono akcje z zakresu edukacji ekologicznej w tematach związanych z powodzią w szkołach z terenu gminy pn. „Na powódź mam plan”	-	-
Rewitalizacja zbiornika wodnego w Łyszkowicach	Gmina Łyszkowice	Nie zrealizowano z uwagi na rozwiązanie umowy z wykonawcą dokumentacji projektowej, który nie był w stanie jej zrealizować	-	-
4. Utrzymanie dobrego stanu powietrza na obszarze powiatu łowickiego				
Rozbudowa drogi krajowej nr 14 Łowicz-Głowno (od km 0+000 do km 23+300)	GDDKiA	0%	0,00	0,00
Przygotowanie terenów inwestycyjnych	Gmina Łyszkowice	W 2020 roku podjęto uchwałę w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego – fragmenty wsi Czatolin i Kalenice. Przeznaczenie terenu w planie – tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów	Koszt urbanisty - 5 535,00	-
Przebudowa dróg na terenie gminy	Gmina Kiernoż	Zadanie w trakcie realizacji	631 242,05	363 027,36

Budowa ścieżki rowerowej dł. 1,1 km	Gmina Nieborów	długość 0,8 km	62 754,60	829 381,51
Budowa dróg dł. 8 km	Gmina Nieborów	2020 r. – długość 2,5 km 2021 r. – długość 3,7 km	650 272,77	2 440 790,37
5. Niedopuszczenie do pogarszania się klimatu akustycznego na obszarach, gdzie sytuacja jest korzystna				
Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów odnośnie standardów akustycznych dla poszczególnych terenów. Powiązanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z funkcjonowaniem arterii komunikacyjnej.	Gmina Nieborów	Plany miejscowe określały warunki ochrony akustycznej dla poszczególnych terenów wg rozporządzenia	-	-
	Gmina Chąsno	Zadanie realizowane - wdrożone MPZP są analizowane	-	-
Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i innych obiektów komunalnych	Starosta	ZSP nr 1 w Łowiczu – termomodernizacja budynku głównego szkoły wraz z budynkiem dydaktycznym – docieplenie ścian, stropów, wymiana okien i drzwi zewnętrznych, modernizacja instalacji c.o. i c.w.u., izolacja fundamentów	2 916 545,82 zł – UE 1 880 591,70 zł – Powiat Łowicki	-
		ZSP Nr 2 CKZ w Łowiczu – termomodernizacja budynku A – docieplenie ścian, stropów, wymiana okien i drzwi zewnętrznych, wymiana instalacji c.o. i c.w.u., izolacja fundamentów	22 041,02 zł – UE 3 889,61 zł – Powiat Łowicki	861 426,46 zł – UE 585 838,01 zł – Powiat Łowicki 1 126 500,00 zł – WFOŚiGW w Łodzi
6. Minimalizacja oddziaływania oraz bieżąca kontrola źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego				
Umieszczanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego informacji o lokalizacji obiektów emitujących pola elektromagnetyczne i o strefach ograniczonego użytkowania	Gmina Kiernozia		-	2 361,54
	Gmina Nieborów	Plany miejscowe określały korytarze ochronne od linii EE	-	-

	Gmina Chąšno	Zadanie realizowane	-	-
7. Właściwe użytkowanie istniejących zasobów glebowych ich ochrona i rekultywacja. Ochrona zasobów kopalin				
Wapnowanie gleb i racjonalne zużycie środków ochrony roślin i nawozów	Gmina Kiernozia	szkolenia	-	-
Ochrona gleb o wysokiej przydatności rolniczej przed przeznaczeniem na cele nierolnicze	Gmina Kiernozia	-	-	2 361,54
	Gmina Chąšno	Zadanie realizowane	-	-
Promowanie upraw energetycznych na ugorach, nieużytkach, glebach zdegradowanych	Gmina Nieborów	umieszczanie informacji na stronie internetowej Gminy Nieborów oraz na stronie facebook Gminy	-	-
Prowadzenie prac zalesieniowych na gruntach o niskiej przydatności rolniczej	ARiMR	Zadanie realizowane na bieżąco	52 709,29	52 573,05
	Nadleśnictwo Skierniewice	0,06 ha	Uznanie odnowienia naturalnego bez poniesienia kosztów	Brak realizacji zalesień
8. Zmniejszenie energochłonności gospodarki i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych				
Popularyzacja i wdrożenie najlepszych praktyk w dziedzinie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, w sferze rozwiązań technologicznych, organizacyjnych i finansowych	Gmina Kiernozia	SUW Chruście – budowa systemów energetycznych z odnawialnymi źródłami energii	-	428 981,00
	Gmina Nieborów	Szkolenie dla mieszkańców gminy z programu Czyste Powietrze, promowanie programu na stronie internetowej Gminy i na stronie facebook Gminy oraz pomoc przy wypełnianiu wniosków o dofinansowanie z WFOŚiGW. Odnawialne źródła energii w Gminie w latach 2021-2022 w trakcie	-	31 220,00
	Gmina Chąšno	Zadanie realizowane	-	-

	Gmina Zduny	Zadanie realizowane	868 721,00	1 149 815,00
Wprowadzenie kolektorów słonecznych przez osoby prywatne	Gmina Chąšno	Zadanie realizowane	-	-
9. Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych i transportu materiałów niebezpiecznych, ograniczenie możliwości wystąpienia sytuacji awaryjnej w wyniku transportu drogowego i kolejowego, opracowanie systemu skutecznego informowania społeczeństwa o wystąpieniu zagrożenia środowiska				
Aktualizacja informacji o zakładach o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii	Gmina Nieborów	Brak nowych zakładów na terenie gminy spełniających dane kryteria	-	-
Stworzenie i utrzymanie systemu informowania społeczeństwa o możliwości wystąpienia nadzwyczajnego zagrożenia środowiska i ostrzegania w sytuacji wystąpienia zagrożenia.	Gmina Nieborów	W 2021 r. wprowadzenie systemu powiadamiania SMS mieszkańców gminy zarejestrowanych	-	-
10. Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa. Zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o środowisku oraz zwiększenie udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji istotnych dla środowiska.				
Powadzenie kampanii edukacyjnej skierowanej do dzieci oraz osób dorosłych mających na celu podnoszenie świadomości ekologicznej	Gmina Kiernożia	Ulotki informacyjne	-	-
	Gmina Nieborów	Akcje edukacyjne i konkursy pt. Dzień ziemi, Sprzątanie świata, zbiórka baterii, puszek aluminiowych, makulatury, Czyste powietrze wokół nas, Bieg po zdrowie, Trzymaj formę. Szkolenia dla mieszkańców gminy z programu Czyste Powietrze oraz udostępnianie informacji o programie na stronie internetowej Gminy i na stronie facebook Gminy	Brak danych	Brak danych
	Gmina Chąšno	Zadanie realizowane	-	-

	Gmina Łyszkowice	Przeprowadzenie akcji „Sadza płonie, czad zabija”, akcji nt. zasad segregacji odpadów pn. „Segregacja u źródła to podstawa w obecnym systemie gospodarki odpadami”	-	-
Edukacja ekologiczna w formalnym systemie kształcenia - współpraca Urzędów Gmin ze szkołami, przedszkolami w zakresie edukacji ekologicznej kierowanej do dzieci i młodzieży	Gmina Kiernoza	Ulotki informacyjne	-	-
	Gmina Nieborów	Organizacja akcji ekologicznych oraz konkursów ekologicznych w placówkach oświatowych na terenie gminy: Dzień ziemi, Sprzątanie świata, Zbiórka baterii, puszek aluminiowych, makulatury, Czyste powietrze wokół nas, Bieg po zdrowie, Trzymaj formę, Na powódź mam plan		
	Gmina Chąsno	Zadanie realizowane		
	Gmina Łyszkowice	W 2021 r. ukończono realizację zadania „Utworzenie ekopracowni w Szkole Podstawowej w Łyszkowicach z udziałem WFOŚiGW w Łodzi	-	Całkowity koszt – 56 060,00 Dotacja – 49 460,00 Wkład własny – 6 600,00
Edukacja ekologiczna realizowana poprzez kampanie informacyjne, konkursy	Starosta	Zadanie zrealizowano	15 040,29	28 348,03
Edukacja społeczeństwa w zakresie właściwych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożenia poważną awarią	Gminy, Starostwo Powiatowe, władze województwa	Zadanie zrealizowano	0,00	0,00

Edukacja ekologiczna społeczeństwa na temat oszczędności energii cieplnej i elektrycznej, wykorzystania proekologicznych nośników energii i szkodliwości spalania materiałów odpadowych (szczególnie tworzyw sztucznych) oraz upowszechniania wykorzystywania odnawialnych źródeł energii	Gmina Nieborów	Akcje edukacyjne i konkursy pt. Dzień ziemi, Czyste powietrze wokół nas, Sprzątanie świata, Zbiórka baterii, puszek aluminiowych,	-	-
	Gmina Chąšno	Zadanie realizowane	-	-
	Gmina Zduny		Informacje przekazywane mieszkańcom na stronie internetowej gminy lub w BIP – 0,00	Informacje przekazywane mieszkańcom na stronie internetowej gminy lub w BIP – 0,00
Podnoszenie świadomości społeczeństwa o źródłach i stopniu oddziaływania pól elektromagnetycznych	Gmina Chąšno	Zadanie realizowane	-	-
11. Stworzenie funkcjonalnego systemu gospodarki odpadami na terenie powiatu				
Wyposażenie PSZOK-ów	Gmina Chąšno	Zadanie zrealizowane	-	-
Budowa i prowadzenie Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych	Gmina Kiernozia	Prowadzony punkt	-	-
	Gmina Nieborów	2021 r. – Opracowanie dokumentacji technicznej na budowę PSZOK w Gminie i opracowanie studium wykonalności na budowę PSZOK	-	14 000,00 17 220,00
	Gmina Chąšno	Zadanie realizowane	-	-
	Gmina Łyszkowice	PSZOK funkcjonuje od 2020 r. na terenie Gminnej Oczyszczalni Ścieków w Łyszkowicach, ul. Cmentarna 1	Koszty poniesione za odbiór i zagospodarowanie odpadów – 7 299,18	Koszty poniesione za odbiór i zagospodarowanie odpadów – 1 020,82
Prowadzenie zbiórki zużytych baterii	Gmina Chąšno	Zadanie realizowane	30,24	-
	Gmina Kiernozia	Prowadzona jest zbiórka zużytych baterii	-	-

	Gmina Nieborów	Zbiórki prowadzone w budynku Urzędu Gminy, we wszystkich placówkach oświatowych na terenie gminy	-	34,52
	Gmina Łyszkowice	W 2020 r. i 2021 r. prowadzono zbiórkę zużytych baterii – nie przekazano ich w tych latach do odbioru przez firmę z uwagi na niezapelnione pojemniki	-	-
Prowadzanie zbiórki przeterminowanych leków	Gmina Kiernoż	Zbiórka przeterminowanych leków w aptece	-	-
	Gmina Nieborów	Wyznaczony punkt w aptece w Nieborowie	49,14	168,48
	Gmina Chąśno	Zadanie realizowane	-	-
	Gmina Zduny		-	983,00
		Suma:	15 770 125,27	

7. Wnioski z analizy realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Łowickiego.

Analizując stan środowiska w Powiecie Łowickim na przestrzeni 2020 - 2021 roku można stwierdzić, iż uległ on poprawie. Biorąc pod uwagę koszty zrealizowanych zadań – 15 770 125,27 zł w zakresie ochrony środowiska można wyciągnąć pozytywne wnioski wskazujące na wysoki stopień realizacji zaplanowanych działań w programie ochrony środowiska. Priorytetem samorządów z terenu Powiatu Łowickiego w zakresie ochrony środowiska jest gospodarka wodno-ściekowa oraz gospodarka odpadami i w związku z tym realizacja zadań związanych z zaopatrzeniem w wodę i odprowadzaniu ścieków i gospodarowaniem odpadami była najważniejszą w analizowanym okresie. Z uwagi na wysokie koszty budowy sieci wodno-kanalizacyjnych postęp prac w tej dziedzinie jest ściśle uzależniony od możliwości pozyskania środków zewnętrznych. Jednak wciąż w niewystarczającym stopniu wzrasta procent ludności korzystającej z kanalizacji. W analizowanym okresie w 2020 roku wynosił on 45,1 %, zaś w 2021 roku 45,3 % ludności korzystającej z przydomowej oczyszczalni ścieków. W 2020 roku siecią kanalizacji objętych było 32 914 mieszkańców powiatu; w 2021 roku liczba ta nie uległa zmianie. Długość sieci kanalizacyjnej w 2020 roku wynosiła 202,7 km, w 2021 roku - 214,2 km. Długość sieci wodociągowej w 2020 roku wynosiła 1123,5 km, w 2021 roku 1127,8 km.

Duża część inwestycji w tym czasie dotyczyła gospodarki wodno - ściekowej, jednak nadal istnieje duża dysproporcja pomiędzy liczbą ludności korzystającej z sieci wodociągowej i kanalizacji.

Głównymi działaniami, jakie podjęto w Powiecie Łowickim w ramach priorytetu „2. Poprawa jakości i ochrona zasobów wód powierzchniowych i podziemnych. Zapewnienie wszystkim mieszkańcom powiatu odpowiedniej jakości wody do picia” - w celu ochrony wód była budowa kanalizacji sanitarnej i modernizacja oczyszczalni ścieków ponadto dużo zadań zrealizowano z zakresu rozbudowy sieci wodociągowej, na działania te w latach 2020 - 2021 wydatkowana była kwota 250 158,80 zł.

Na przestrzeni lat 2020-2021 nie stwierdzono wyraźnych różnic w zakresie oddziaływania różnych źródeł hałasu na środowisko. Głównym działaniem, jakie podjęto w Powiecie Łowickim, w celu ochrony przed hałasem była przebudowa i modernizacja dróg, bieżące utrzymanie dróg, na działania te wydatkowana była najwyższa kwota w odniesieniu do pozostałych priorytetów wynosząca 4 983 003,66 zł, co stanowiło 31,60 % wydatków w odniesieniu do łącznych kosztów wszystkich zrealizowanych zadań w ramach POŚ w 2020-2021 roku.

Na przestrzeni 2020-2021 roku nie stwierdzono różnic w zakresie zanieczyszczenia powietrza. Ocenę również utrudnia brak wykonywania na terenie powiatu pomiarów poziomów stężeń zanieczyszczeń powietrza. W celu poprawy i ochrony powietrza

atmosferycznego podjęto szereg działań inwestycyjnych: modernizację istniejących źródeł ciepła (poprawę sprawności w procesach spalania i stosowanie ekologicznych nośników energii) i termomodernizację budynków, modernizację i bieżące utrzymanie dróg gminnych i powiatowych, zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w produkcji energii elektrycznej w powiecie. Równolegle w tym zakresie były prowadzone działania nieinwestycyjne:

- działania edukacyjne i promocyjne dotyczące upowszechniania wykorzystania odnawialnych źródeł energii, stosowania ekologicznych nośników energii, edukacja na temat szkodliwości spalania materiałów odpadowych różnego pochodzenia;
- promowanie komunikacji zbiorowej i ruchu rowerowego szczególnie na terenach miejskich;
- promocja gazu ziemnego oraz drewna jako surowca przyjaznego człowiekowi.
- promocja odnawialnych źródeł energii.

W zakresie gospodarowania odpadami gminy Powiatu Łowickiego terminowo realizują zakładane cele. Kontynuowano wsparcie mieszkańców w działaniach na rzecz usuwania wyrobów zawierających azbest. Na podstawie inwentaryzacji ilości wyrobów zawierających azbest na terenie powiatu oraz informacji zbieranych corocznie od mieszkańców, do momentu aktualizacji inwentaryzacji, odnotowano zmniejszenie ilości wyrobów zawierających azbest.

Poprawia się również gospodarka odpadami komunalnymi. Coraz więcej mieszkańców gmin powiatu objętych zostaje zorganizowanym systemem gospodarki odpadami oraz selektywną zbiórką odpadów. Rośnie świadomość ekologiczna mieszkańców powiatu w tym zakresie. Na zadania związane z optymalizacją systemu gospodarowania odpadami w 2020 i 2021 roku całkowita kwota wydatków wyniosła 40 805,38 zł. Daje się zaobserwować bardzo dużą dynamikę w zakresie rosnących kosztów zagospodarowania odpadów na terenie powiatu łowickiego, ale też na obszarze całego kraju.

W 2020-2021 roku w zakresie ochrony przyrody nie zaszły zmiany. Nie powstały nowe obszary chronione oraz nowe formy ochrony. Ochrona przyrody ukierunkowana jest na objęciu ochroną obiektów i terenów o wysokich walorach przyrodniczych, a także na tworzeniu możliwości właściwego korzystania z zasobów przyrody przez mieszkańców i turystów odwiedzających Powiat Łowicki. W zakresie priorytetu: 1. Ochrona obiektów cennych przyrodniczo oraz walorów krajobrazu rekreacyjnego i rolniczego. Zachowanie i wzrost bioróżnorodności istniejących zasobów leśnych, kwota wydatków w analizowanym okresie wynosiła 411 134,07 zł, część tej kwoty wydatkowana była na działania związane z utrzymaniem zieleni na terenie powiatu.

Realizacja Programu kształtuje się na wysokim poziom zaawansowania. Ma na to wpływ wysoki stopień realizacji dużej części zadań. Przeważająca część zadań jest

wykonywana przez jednostki w ramach potrzeb oraz statutowej działalności – ich realizacji kształtuje się na dobrym poziomie. Duży stopień realizacji wykazują zadania z zakresu remontów i budowy infrastruktury drogowej, w zakresie termomodernizacji budynków oraz z zakresu ochrony przyrody i wielofunkcyjnego rozwoju zasobów leśnych – zadania te zostały zrealizowane w 100%. W większości były to zadania przyjęte do realizacji w latach 2020-2021 i zostały one zrealizowane w całkowitym stopniu. Niektóre zadania przyjęte w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Łowickiego jako zadania długoterminowe były realizowane na bieżąco w każdym roku objętym programem. Wiele zadań przyjętych w programie było zrealizowanych we wcześniejszym okresie tj. przed 2020 rokiem i te zadania nie były objęte analizą w niniejszym Raporcie.

Zaleca się, aby realizując zamierzenia Programu Ochrony Środowiska, kontynuować pozyskiwanie jak największej liczby partnerów inwestycyjnych oraz korzystać z zewnętrznych środków finansowania. Pozyskanie zewnętrznych funduszy pomoże samorządom zrealizować znacznie większą ilość zadań, zwłaszcza z zakresu gospodarki wodno-ściekowej oraz ochrony powietrza.

W celu kontynuacji działań z zakresu ochrony środowiska oraz zrównoważonego rozwoju Powiatu Łowickiego Zarząd Powiatu Łowickiego w 2023 roku przystąpi do opracowania projektu Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Łowickiego na kolejny okres planowania.

8. Monitoring Programu Ochrony Środowiska

W procesie wdrażania Programu ważna jest kontrola przebiegu tego procesu oraz ocena stopnia realizacji zadań w nim wyznaczonych z punktu widzenia osiągnięcia założonych celów. Z tego względu ważne jest wyznaczenie systemu monitorowania, na podstawie którego będzie możliwe dokonanie oceny procesu wdrażania oraz będą mogły być dokonane modyfikacje Programu.

Wskaźniki monitorowania realizacji zadań ujętych w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Łowickiego na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023” zostały przedstawione w poniższej tabeli:

Tabela 4. Wskaźniki służące do monitoringu Programu Ochrony Środowiska. Źródło: „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łowickiego na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023” oraz obliczenia własne, dane GUS

Wskaźnik	Jednostka	Dane za 2020 rok	Dane za 2021 rok	Źródło danych
Gospodarka wodno-ściekowa, jakość wód i racjonalna gospodarka zasobami wodnymi				
Woda dostarczona gospodarstwom	tys.m ³	10,80	10,50	Główny Urząd

domowym				Statystyczny, Bank Danych Lokalnych
Długość czynnej sieci wodociągowej na terenie powiatu	km	1 123,50	1 127,80	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych
Liczba osób korzystających z sieci wodociągowej na terenie miasta	osoba	26 660	26 228	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych
Liczba osób korzystających z sieci wodociągowej na terenie powiatu	osoba	72 718	72 033	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu	km	202,70	214,20	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w miastach	osoba	25 410	25 011	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	32 914	33 286	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych
Liczba przyłączy kanalizacyjnych	szt.	5 207	5 572	Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych
Ścieki odprowadzone	tys.m ³	1 744	1 702	Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych
Ochrona powietrza, stan jakości powietrza, klimat akustyczny i promieniowanie elektromagnetyczne				
Stan jakości powietrza na terenie powiatu (na terenie strefy łódzkiej)	Klasa jakości powietrza	Klasyfikacja strefy aglomeracji łódzkiej– kryterium ochrona zdrowia: dwutlenek azotu: klasa A; benzen: klasa A; ołów: klasa A; tlenek węgla: klasa A; arsen: klasa A; kadm: klasa A; nikiel: klasa A. pył zawieszony	- Klasyfikacja strefy aglomeracji łódzkiej– kryterium ochrona zdrowia: dwutlenek azotu: klasa A; benzen: klasa A; ołów: klasa A; tlenek węgla: klasa A; arsen: klasa A; kadm: klasa A; nikiel: klasa A. pył zawieszony	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi

		ny PM10: klasa C; pył zawieszony PM2,5: klasa C ₁ ; benzo(a)piren: klasa C. dwutlenek siarki: klasa A ozon: klasa A	PM10: klasa C; pył zawieszony PM2,5: klasa C ₁ ; benzo(a)piren: klasa C. dwutlenek siarki: klasa A ozon: klasa A	
Długość ekranów akustycznych na drogach krajowych	km	9,19	9,19	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad-Oddział w Łodzi
Lasy i tereny zieleni urządzonej				
Powierzchnia / ilość parków spacerowo-wypoczynkowych na terenie powiatu	ha / szt.	15,20 / 7	15,20 / 7	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych
Powierzchnia / ilość zieleńców na terenie powiatu	ha / szt.	5,50/24	5,50/24	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych
Powierzchnia zieleni ulicznej	ha	1,40	1,40	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych
Powierzchnia zieleni osiedlowej na terenie powiatu	ha	33,78	33,78	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych
Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej	ha	54,48	54,48	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych
Żywopłoty na terenie powiatu	m	9 258	9 258	Główny Urząd Statystyczny
Nasadzenia drzew na terenie powiatu	szt.	329	267	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych
Nasadzenia krzewów na terenie powiatu	szt.		572	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych
Ubytki drzew na terenie powiatu	szt.	42	163	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych
Powierzchnia lasów na terenie powiatu	ha	9 869,97	9 862,19	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych

Lesistość	%	10,00	10,00	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych
Obszary chronione				
Obszary NATURA 2000	szt.	4	4	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Łodzi
Park Krajobrazowy	ha	2 444,42	2 444,42	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Łodzi
Obszar Chronionego Krajobrazu	ha	21 032,65	21 032,65	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Łodzi
Rezerwat przyrody	ha	88,59	88,59	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Łodzi
Liczba pomników przyrody ustanowionych na terenie powiatu	szt.	29	30	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych
Użytki ekologiczne	ha	10,63	10,63	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych

9. Wykorzystane materiały i opracowania

1. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2021 poz. 1973 z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 699 z późn. zm.);
3. Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2233 z późn. zm.);
4. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 916 z późn. zm.);
5. Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1057 z późn. zm.);
6. Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz.U. z 2022 poz. 1297 z późn. zm.);
7. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. 2022 poz. 1029 z późn.zm.);
8. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (t.j. Dz.U. 2021 poz. 2351 z późn. zm.);
9. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. 2022 poz. 503 z późn. zm.);
10. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz.U. 2022 poz. 1072 z późn.zm.)
11. Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 2409);
12. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (t.j. Dz.U. 2022 poz. 1622);
13. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r. poz. 2294);
14. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. z 2014 r. poz. 112);
15. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r. poz. 2448);

16. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2021 r. poz. 1555);
17. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. z 2019 r. poz. 1839 z późn. zm.);
18. Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych (Dz.U. 2019 poz. 1311);
19. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2021 r. poz. 845);
20. Dostępne strony internetowe:
 - <http://isap.sejm.gov.pl>
 - <http://natura2000.gdos.gov.pl>
 - www.kp.org.pl
 - www.pois.gov.pl
 - www.sejm.gov.pl
 - www.stat.gov.pl